

Stockholm Early Music Festival (SEMF)
Götgatan 62, 6 tr.
118 26 Stockholm
+46-8-30 43 29
www.semf.se - info@semf.se

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar på betänkandet av Utredningen om en nationell musikplattform ”I samspel med musiklivet – en ny nationell plattform för musiken” (SOU 2010:12)

Inledning

I Kulturutredningen SOU 2009:16 hade man analyserat befintliga kulturella maktstrukturer och föreslagit att ersätta dem med andra. Utredningen hade dock medvetet undvikit att omnämna kulturens *inhåll* - genrer eller konstområden förekom där enbart i form av statistiska uppgifter.

I betänkandet av Utredningen om en nationell musikplattform SOU 2010:12 har man kommit sanningen närmare. Dels tar denna nya utredning från början hänsyn till de faktiska behov och idéer som redan finns i musiksamhället, dels kan man generellt läsa ut en ärlig strävan att hitta konkreta lösningar för såväl strukturella som konstnärliga frågor. SEMF välkomnar härvid att hitintills i utredningssammanhang anonyma begrepp som ”festival” eller ”tidig musik” omnämns, tas på allvar och därmed legitimeras som beståndsdelar av det svenska musikalivet.

SEMF kommer, i föreliggande remissvar och med utgångspunkt i SEMFs verksamhet specifikt kommentera ett behov av *inhållsmässig* karaktär i det svenska musikutbudet. SEMF kommer också att lägga fram **ett förslag som syftar till att inom ramen för den nya nationella Musikplattformen och/eller som strategiskt samarbetsprojekt med nya Statens Musikverk tillgodose detta behov.**

Presentation av SEMFs verksamhet

Stockholm Early Music Festival har alltsedan sitt grundande år 2002 arbetat för en professionalisering och internationalisering av den tidiga musiken i Sverige.

Detta har dels skett genom en årlig festival i Stockholm som idag blivit till en etablerad plattform för genren, dels genom en internationell konsertserie på Nybrokajen 11 i Stockholm, sjösatt 2008. SEMF har särskilt främjat musikstuderande genom att erbjuda masterclasses, seminarieverksamhet, studerandekonsorter samt genom att anordna *EAR-ly* den första nationella tävlingen för unga tidig musik-ensembler, 2008. 2010 utvidgas denna tävling till att innefatta alla nordiska länder. Både festivalen, konsertserien och övrig verksamhet har som målsättning att ge den tidiga musiken en självklar plats i musiksamhället. En naturlig breddning och utveckling av dessa aktiviteter är etablerandet av ett *Nationellt centrum för tidig musik och dans* samt en *fast scen* för tidig musik och dans.

SEMF har i sin verkan varit vägledande inte bara i Sverige utan även på nordisk nivå. 2006 grundades på SEMFs initiativ NORDEM, Nordic Early Music Federation. Efter 2002 skapades flera nya festivaler såsom Larvik Barokk/Vestfold Festspillene i Norge, Palladium Baroque/Musik i Väst i Malmö, Helsinki Early Music Festival och Copenhagen Renaissance Music Festival.

Tidig Musik – en del av det levande kulturarvet

Begreppet "tidig musik" används traditionellt av publik och interpretörer för att beteckna repertoar från medeltid, renässans och barock - d v s mellan 500 och 1750 - ett drygt tusenårigt kulturarv.

Utredningen påpekar att "den tidiga musiken saknar institutionell bas i Sverige" (sid 24). Detta är ett märkligt faktum. Jämför man med övrig musikrepertoar, som t ex den wienklassicistiska och romantiska traditionen har dessa getts sin odiskutabla plats i det offentliga musikutbudet. Landets orkestrar med statliga anslag har tagit hand om denna, ofta välkända repertoar. Operascenerna lever också trygga i sina bedrifter att om och om igen spela samma verk. Utan att kvalitetsbedöma, ska sägas att dessa institutioner knappt representerar omkring 200 års musikhistoria, att jämföra med ett millenniums musikarv som stått utan offentlig uppbackning.

Ser man frånvaron av statliga anslag för tidig musik utifrån andra konstarters perspektiv kan det konstateras att de stora nationella skådespelhusen vore otänkbara utan Shakespeares eller Sofokles pjäser. Det är en också självklarhet att statliga institutioner tar sitt ansvar för att bevara den tidiga arkitekturen. Där finns en oskriven känsla av stolthet över att kulturarvet är gemensamt och något man måste försvara och tillgängliggöra. Varför omfattas då inte tidig musik och tidig dans av det officiella kulturarvet? Rimligheten i detta snedvridna förhållande måste onekligen ifrågasättas.

De kulturpolitiska målen

För att de nationella kulturpolitiska målen helt ska kunna uppfyllas behöver också tidig musik och dans - ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas – omfattas av den nya musikplattformen och få en institutionell stabilitet. Tidig musik och dans,

med sina rötter i Central- och Sydeuropa är i hög grad en internationell företeelse och därmed ett attraktivt föremål för kulturutbyte över gränserna. Att hela Sveriges

befolkning – både barn och vuxna - ska ha möjlighet att tillgå och välja en kvalitativ kulturupplevelse av tidig musik eller dans borde vara en självklarhet.

Genrefrågan

SEMF menar att det finns anledning att ifrågasätta Utredningens ambivalenta ställningstagande i förhållande till musikgenrer. Man påpekar att genreindelning är historiskt betingat och att stöd till enskilda genrer skulle vara begränsande för eventuella korsbefruktningar varför den nya plattformen inte borde bedriva genreinriktad verksamhet (sid 124). Samtidigt föreslår Utredningen i konkreta termer fortsatt stöd till EMS (sid. 110) och RFOD (sid. 126) som är direkt genrerepresentande, med motiveringen att det är ”viktigt att det finns en plats där man kan arbeta med genreutveckling inom området” (betr. Stallet, sid 126).

SEMF resonerar att det är ett faktum att olika musikgenrer finns - alla ingår i musiklivets rika spektrum, har sina utövare, sin publik och kräver sin speciella kompetens. SEMF har inget att invända emot att olika genrer får statligt stöd – om det sker på ett rättvist sätt.

Förslag till den nya musikplattformen:

En fast scen och ett Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans

Storband är designade för jazzrepertoar - blåsorkestrarna ägnar sig åt blåsmusik. Så krävs det också ensembler med specialkompetens och lämpligt instrumentarium för att framföra den tidiga musiken. Kompetensen tar sitt avstamp i en fördjupad utbildning på högskolenivå något som i dagsläget bara Kgl Musikhögskolan i Stockholm kan erbjuda. För fortbildning inom tidig musik måste svenska studenter i övrigt söka sig till utländska institutioner.

SEMF menar att en *fast scen* med kontinuerlig verksamhet är helt avgörande för en genres möjlighet att hävda sig publikt. Åhörarna vill helst fysiskt förknippa en plats med sitt innehåll. Operans existensberättigande bygger på detta faktum. Utredningen nämner (sid. 25) scener med specifik inriktning som exempelvis *Fasching* på jazzområdet och understryker dess vikt för genrens överlevnad. Utredningen framhäver även *Stallets* nationella betydelse för folkmusikens del (sid. 126). Tillkomsten av Eric Ericson-hallen som nationell körscen på Skeppsholmen, tyder också i samma riktning.

Den tidiga musiken tillhör dock de ”svagt representerade musikaliska uttrycken” (sid 128 i Utredningen) och saknar i dagsläget fortfarande sin fasta fysiska hållpunkt.

SEMF föreslår:

Skapandet av ett *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans* som en **operativ enhet i den nya Nationella Musikplattformen**. Med det av Utredningen föreslagna Statens Musikverk (Statens Musiksamlingar) – för övrigt Sveriges viktigaste förvaltare av det tidiga musikkonstets musikaler – som huvudman ska Centrumets uppdrag vara att **producera, samordna, utveckla och kvalitetssäkra ett nationellt och internationellt konsertutbud samt främja kurs- och seminarieverksamhet inom området**. Utbudet ska rikta sig till både vuxna och barn och dels erbjuda Stockholmspubliken kontinuerliga konsertserier året runt, dels en sommarfestival. Ett samarbete med europeiska kulturinstitutioner såsom Instituto Cervantes, Institut Français eller Goethe-Institutet som säkrar det internationella utbytet på både konstnärlig och kunskapsnivå, är i dagsläget redan etablerat. EUNIC, de europeiska kulturinstitutionernas nätverk, stödjer de facto tillkomsten av projektet (skrivelse bifogas).

På regional nivå ska *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans* samarbeta med Länsmusikstiftelserna och Musikhögskolor för att komplettera det konstmusikutbudet med turnerande verksamhet. *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans* förutsättes ha sitt administrativa säte i Stockholm och samarbeta med Länsmusiken i Stockholm. Centrumet föreslås inhyas såväl administrativt som operativt på Nybrokajen 11.

Nybrokajen 11 föreslås även bli den *fast scenen* för tidig musik. Konsertsalen är Stockholm äldsta och är både akustiskt och estetiskt mycket passande för ändamålet. De facto har SEMF redan en upparbetad publik i lokalen, i samband med projektet Early Music LIVE!. Scenen kan mycket väl delas med andra profilerade musikgenrer som har kvalitativa förutsättningar i sin programverksamhet.

I en senare fas föreslås att *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans* blir huvudman för en ensemble med specialkompetens inom tidig musik och dans. Ensemblen bas är då den fasta scenen Nybrokajen 11. Genom konsert- och pedagogisk verksamhet i hela landet får denna ensemble en funktion som förebild och stimulansfaktor, givetvis även för frilanssektorn. En sådan ensemble är både mindre och betydligt kostnadseffektivare än exempelvis en Symfoniorkester då den består av frilansmusiker och anpassas i omfång och instrumentarium efter föreliggande behov.

Behov av administrativ personal, *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans*:

- en huvudproducent och samordningsansvarig för tidig musik (heltid)
- en produktionsassistent (halvtid)
- en producent för tidig dans (halvtid)
- en ekonomiansvarig (halvtid)
- en marknadsföringsansvarig (halvtid)

Alternativ:

- *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans* kan lanseras som ett strategiskt (treårs-) pilotprojekt i samarbete med den nya plattformen.
- Länsmusiken i Stockholm kan, i en förstärkt och breddad roll, tänkas bli alternativ huvudman för *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans*.

SEMF har och erbjuder en mångårig erfarenhet och kompetens på tidig musik-området, tillgång till ett omfattande internationellt nätverk och kontakt med en trogen och växande publik. SEMFs arbete står för kunskap, målmedvetenhet, kreativitet och framtidsvision.

Som en intressant europeisk förebild för ett *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans* vill SEMF hänvisa till NATIONAL CENTRE for EARLY MUSIC, YORK, UK (www.ncem.co.uk).

Bilagor:

- Stödbrev från EUNIC (Sammanslutning av europeiska kulturinstituterna) för skapandet av ett *Nationellt Centrum för Tidig Musik och Dans*
- Aktuell artikel ur tidningen OPUS

Stockholm den 29 april 2010

Peter Pontvik

Konstnärlig chef SEMF